Páratlan irodalomtörténeti hagyaték vált elérhetővé legújabb tartalomszolgáltatásunkban

2021/08/04

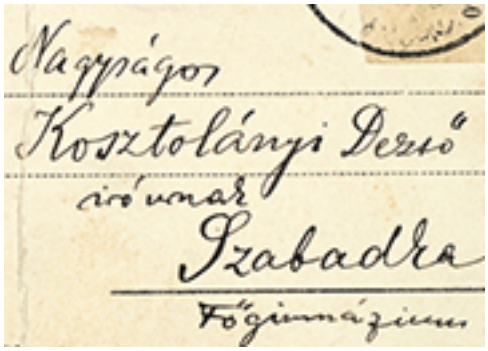

Digitális tartalomszolgáltatásaink sorában üdvözölhetjük az OSZK Kézirattárának irodalomtörténeti forrásanyagait a 19–20. századi magyar irodalom legnagyobb alkotóitól. Elsőként Babits Mihály és felesége, Török Sophie monumentális hagyatékának levélanyagát publikáltuk.

[1]

A Fotótér [2], a Földabrosz [3], a Plakáttár [4], a Régi Ritka [5] és a Hangtár [6] után új generációs digitális tartalomszolgáltatásaink sorában üdvözölhetjük az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Kézirattárának irodalomtörténeti forrásanyagait is a 19–20. századi magyar irodalom legnagyobb alkotóitól. Elsőként Babits Mihály és felesége, Török Sophie monumentális hagyatékának levélanyagát publikáltuk a költő 1941. augusztus 4-ei halálának nyolcvanadik évfordulója alkalmából.

Ebből az alkalomból indul el a nemzeti könyvtár kézirattári gyűjtőoldala, a Copia **[7]**, amely a Babits-projekt első ütemében a 6700 darabos levélhagyaték teljes körű feldolgozására és a közkincskörbe tartozó csaknem 2500 dokumentum online közreadására vállalkozik.

A távolról elérhető adatbázisban hosszabb távon leveleket, levelezéseket, kora újkori és újkori kötetes kéziratokat, önálló vers-, tanulmány- és regénykéziratokat, valamint analektákat (egyedi, nem levéltípusú dokumentumokat) szolgáltatunk.

Babits Mihály személyi irathagyatéka a 20. századi magyar irodalom legnagyobb kompakt alkotói, irodalomtörténeti forrásanyaga. Nemcsak a költő, esszé- és regényíró műveinek alkotási folyamatáról őriz alapvető kéziratokat, hanem kiemelkedően fontos a Nyugat folyóirat és a Baumgarten Alapítvány története szempontjából is.

A Babits-fond létrejötte kizárólag feleségének, Babits Mihályné Tanner Ilonának, alkotói nevén Török Sophie-nak köszönhető, aki 1921-es házasságkötésüktől fogva tudatosan gyűjtött mindent, ami férje életét, irodalmi pályáját dokumentálta. Megőrizte a vers-, esszé- és regénykéziratok egy részét, a roppant kiterjedt levelezést, sőt talán éppen ebből a célból megtanult fényképezni, és több ezer felvételt készített életükről, barátaikról, ami sokkal mélyebben mutatja meg kettőjük közös életét és a körülöttük szerveződő irodalmi és művészi közeget, mint az irodalom körében megszokott protokolláris felvételek.

A Babits-fond utóélete meglehetősen hányatott volt, megőrzésében már nem csak a költő feleségének szerepe hangsúlyozható. 1941 után Török Sophie Babits könyvtárát és kéziratait, valamint személyes tárgyainak egy részét a Baumgarten Alapítvány Sas utcai székházában helyezte el. Ám a front közeledtével az özvegy a kéziratos anyagot elszállíttatta onnan, így az részben visszakerült a meglehetősen kicsi Jagelló utcai lakásba, ahová férje halála után költözött lányával, Babits Ildikóval. Ezt követően részben vagy egészben rövid időre bankszéfben helyezte el, majd átmenetileg Móricz Zsigmondéknál Leányfalun, ahonnan valamennyi – nem tudható, hogy pontosan mennyi és milyen jellegű – anyag az Akadémia pincéjébe került. Végül ezt a dokumentummennyiséget is visszaszállították a Jagelló utcai lakásba.

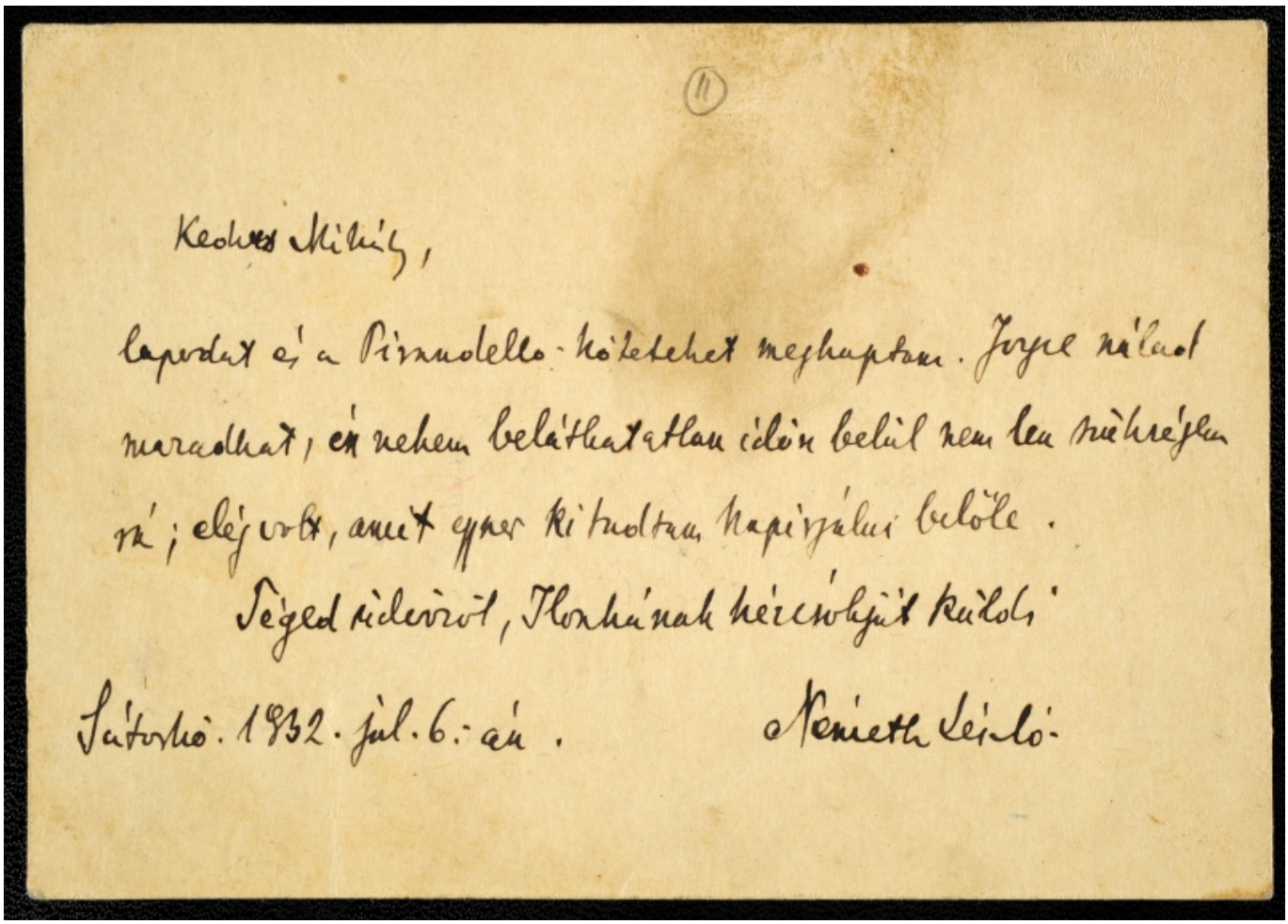

[8]

Az 1940-es évek közepére Török Sophie egészségi állapota meglehetősen megromlott. Míg korábban gondosan kezelte, némiképp rendezte, esetenként feliratozta a hagyatékot, az évtized második felére a hozzá közel álló kortársak visszaemlékezései szerint az örökség méltatlan körülmények között hevert a lakásban. Az erodálódás veszélyének kitett anyag megmentése ezen a ponton Keresztury Dezsőnek, az Országos Széchényi Könyvtár főosztályvezetőjének köszönhető, aki 1952-ben felajánlotta Török Sophie-nak, hogy Babits személye persona non grata ugyan a kulturális kormányzat szemében, de az ő közbenjárására hajlandó megvásárolni a hagyatékot a nemzeti könyvtár részére. Az özvegy elfogadta az ajánlatot, Keresztury pedig két nap alatt beszállíttatta a kéziratokat a Múzeum körúti épületbe.

Török Sophie rendelkezésének megfelelően a hagyatékot mintegy tíz évig zárt letétként őrizte a nemzeti könyvtár kézirattára, majd az előrendezést követően az 1960-as években megtörtént részletes feldolgozása. A hatalmas levelezés kronologikus rendbe szerkesztett kritikai kiadása 1928-ig jutott el, a későbbi időszakból pedig számos Babits-levél jelent meg más szerzőkhöz – Osvát Ernő, Gellért Aladár, Schöpflin Gyula, Kosztolányi Dezső, Illyés Gyula – köthető levélkiadásokban. Arányaiban azonban a fennmaradt Babits-levelek nagyobbik hányada, a Török Sophie-levelek pedig csaknem teljes egészükben publikálatlannak tekinthetők.

A nemzeti bibliotéka most induló digitális szolgáltatása ennek a filológiai munkának az előrehaladását kívánja megalapozni a levélanyag digitális felvételeinek és a levelekkel kapcsolatos legfontosabb (keletkezési, szerzőségi stb.) adatok folyamatos megjelenítésével, egyben hozzáférhetővé teszi a kéziratokat – amelyeknek jelentős hányada nem pusztán tartalmával, de ereklyeértékével is a 20. századi magyar irodalomtörténet centrális darabja – az érdeklődő közönség és az oktatás számára is. A harmincezer oldalnyi kéziratanyag jól strukturált, sokrétű, a

legkülönfélébb keresési szempontokat érvényesítő adatbázisként vált hozzáférhetővé, hozzájárulva a további tudományos igényű levélkiadások megalapozásához is.

Az Országos Széchényi Könyvtárban megkezdődött a hagyaték többi műfaji egységének digitális feldolgozása is. A levélanyag után a fényképeket, valamint a versek kritikai kiadásának alapját képező verskéziratokat kívánjuk a nagyközönségnek hozzáférhetővé tenni.
2021/08/04 - 11:07

Forrás webcím: https://www.oszk.hu/hirek/paratlan-irodalomtorteneti-hagyatek-valik-elerhetove

Hivatkozások:
[1] https://www.oszk.hu/sites/default/files/Fond%20III_96_14._hata.jpg
[2] https://fototer.oszk.hu/
[3] https://foldabrosz.oszk.hu/
[4] https://plakattar.oszk.hu/1956-tortenelem-roplapokon/
[5] https://regiritka.oszk.hu/
[6] https://hangtar.oszk.hu/rolunk/
[7] https://copia.oszk.hu/
[8] https://www.oszk.hu/sites/default/files/Fond%20III_952_11_eleje.jpg
[9] https://www.oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek